

Verslag actiehoudersbijeenkomst Actieplan Open overheid

29 januari 2019, bij het Humanity House in Den Haag

Ze zijn inmiddels al even bezig: de actiehouders van het [Actieplan Open Overheid 2018-2020](#). Op 18 oktober 2018 werd officieel het startschot gegeven voor hun actiepunten. Wat hebben zij sinds die tijd gedaan? En tegen welke uitdagingen lopen ze aan? Hierover spraken zij op 29 januari tijdens de eerste actiehoudersbijeenkomst.

Eric Stokkink (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, BZK) trapte de bijeenkomst af met een korte update over een aantal Open Overheid zaken. Zo vertelde hij over de nieuwe versie van de Wet Open Overheid (Woo) die er nu ligt. De initiatiefnemers hebben op 2 januari een [novelle](#) tot wijziging van dit initiatiefvoorstel ([35.112](#)) bij de Tweede Kamer ingediend.

Ook kondigde hij aan dat – op initiatief van Open State Foundation (OSF) – met het [Open Government Partnership](#) (OGP) is afgesproken dat Nederland in het najaar een OGP conferentie organiseert. Hiervoor worden waarschijnlijk vooral Noord-Europese landen uitgenodigd. BZK gaat aan de slag met de invulling en houdt de actiehouders hiervan op de hoogte.

Hoe staat het ervoor met de actiepunten

De bijeenkomst stond verder in het teken van het beter leren kennen van elkaars actiepunten. De aanwezige actiehouders gaven ieder een korte update over hun actiepunten en deelden de grootste uitdagingen. Helaas konden drie actiehouders niet aanwezig zijn:

- Open Algoritmen
- Pioniersnetwerk Open Overheid
- Toetreding Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)

Van de aanwezige actiehouders volgt hieronder een korte samenvatting van hun update en hun uitdagingen:

Open by Design: op zoek naar pilots

Als onderdeel van het actiepunt ‘Open by Design’ starten verschillende overheden met het vormgeven van openheid in primaire processen. Guido Enthoven, actiehouder van dit actiepunt, heeft bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) samen met mensen van zowel inhoud als IT vijf dossiers gekozen waar Open by Design op zal worden toegepast. Zijn grootste uitdaging? Hoe kunnen actiehouders en overheidsorganisaties informatie met elkaar delen en actief samenwerken? Alle tips zijn welkom! Net als suggesties voor nieuwe voor Open by Design pilots.

Een lijn voor Open Wob

Het doel van actiepunt Open Wob is dat overheden Wob-verzoeken actief openbaar maken. Voor de gemeente Utrecht is hiervoor inmiddels een [platform](#) gebouwd. Het is het idee om dit op te schalen naar meer gemeenten en deelnemers. Daarnaast is er ook contact met het Kennis- en Exploitatiecentrum voor Officiële Overheidspublicaties (KOOP) over een platform dat zij in het kader van de Woo bouwen: misschien kunnen Wob-verzoeken via dit platform worden ontsloten?

De actiehouders, provincie Noord-Holland in samenwerking met VNG en OSF, denken momenteel na over hoe zij met alle deelnemende partijen op één lijn kunnen komen wat betreft de afspraken over standaardisatie.

Open besluitvorming

In dit actiepoint gaan provincies hun stateninformatie beter toegankelijk maken en via een standaard beschikbaar stellen. Momenteel ontsluiten vijf provincies stateninformatie als Open Data en dit moeten er twaalf worden. De *app challenge* die eind vorig jaar in relatie tot dit actiepoint werd georganiseerd leverde een winnaar op die nieuwsberichten van lokale media aan stateninformatie koppelt. Deze app wordt in maart gelanceerd, vlak voor de verkiezingen.

Wat betreft open besluitvorming in gemeenten: 108 gemeenten stellen hun raadsinformatie nu via een open standaard beschikbaar. VNG heeft een opdracht verleend om hier nog eens 100 gemeenten aan toe te voegen. De actiehouders zijn met technische verbeteringen bezig voor onder andere de zoekmachine.

De belangrijkste vragen voor dit actiepoint? Hoe bereiken wij vanuit dit actiepoint een vloeiende samenwerking over diverse overheidslagen (gemeenten, provincies en Rijk) en komen wij tot een uniforme aanpak en resultaat van open besluitvorming? En: zijn er (internationale) voorbeelden – binnen of buiten de overheid – te vinden waar een dergelijke overkoepelende aanpak succes heeft gehad? Kortom: inspiratie graag!

Dilemmalogica

Als overheid communiceren we liever over de oplossing, terwijl het probleem en de weg naar de oplossing juist ook van belang is. Dat is dilemmalogica. In het kader van dit project werden in 2018 al 35 tot 40 workshopsessies georganiseerd bij onder andere beleidsdirecties van ministeries. Guido Rijnja (ministerie van Algemene Zaken) is actiehouders van dit actiepoint, hij merkt dat de belangstelling voor dilemmalogica groot is.

Waar de uitdaging zit? Hoe pas je dilemmalogica toe bij dossiers die een sterke politieke lading hebben? Je kunt dan vaak niet meer breed en open overleggen en moet je de kring van betrokkenheid verkleinen. En: wat je in een gesprek kunt corrigeren, lukt op papier niet altijd. Hoe slaag je erin om bij lastige, omstreden opgaven op papier erkenning te bieden voor zorgen, zonder dat ontvangers van kernboodschappen (in brieven bijv.) het gevoel hebben dat je voor hen iets invult en juist wrok oproept?

Guido noemt nog twee concrete stappen om het actiepoint verder te brengen: begin februari start een stagiaire die het actiepoint ondersteunt en er komt een leidraad zodat dilemmalogica kan worden doorgegeven.

Open parlement: digitoegankelijk publiceren

Actiehouders Jos de Groot vertelt over de stand van zaken van het actiepoint Open Parlement van de Tweede Kamer. Sinds de lancering onderzochten zij samen met een externe partij de digitoegankelijkheid van de bestanden van de Tweede Kamer. Het gaat hierbij om de kwaliteit van de geconverteerde XML en pdf-bestanden van verschillende type kamerstukken. Op basis hiervan worden scenario's uitgewerkt.

Open aanbestedingen

Actiehouders Peter Specker (ministerie van BZK) vertelt verheugd dat er een werkgroep van vier trainees is die met dit actiepoint aan de slag gaat. Bij Open Aanbestedingen gaat het om het

verbeteren van de dialoog met de markt. Wat al is gelukt, is dat sinds december alle Rijkscontracten openbaar zijn. Als bedrijf kun je zo zien welke aanbestedingen er aan komen.

Een uitdaging is om de dialoog met de markt te organiseren. Verder wil de actiehouder graag weten hoe de rest van Europa het doet en hoe Nederland ten opzichte van andere landen scoort. Hoe pakken we dat aan? Tips zijn van harte welkom!

Lokale Digitale Democratie

Hoe ziet de toekomst van de lokale digitale democratie eruit? Daar gaat het gelijknamige actiepunt over. De update in een notendop:

- De eerste fase, een proeftuin, is inmiddels afgerond. In februari gaat een nieuwe methode van start.
- Op de Dag van de Lokale Democratie ging het netwerk rondom het actiepunt officieel van start. In mei brengt dit netwerk een manifest voor de lokale digitale democratie uit.
- De Stem van West, een digitaal participatieplatform uit Amsterdam, wordt gezien als *best practise* door vijf grote gemeenten. De gemeente Den Haag overweegt dit platform over te nemen.

De grote uitdaging voor dit actiepunt? De implementatie van open source software bij gemeenten bleek lastiger dan gedacht. De actiehouders zijn dan ook op zoek naar tips hiervoor: “Hoe krijgen we meer (bestuurlijk) draagvlak voor werken met open source participatiemiddelen in de publieke sector?”

Transparantie financiën decentrale politieke partijen

Dit actiepunt draagt bij aan extra openheid in de lokale democratie en heeft als doel om de transparantie over de financieringsstromen van decentrale politieke partijen te verbeteren. De actiehouder, het ministerie van BZK, heeft in de beginfase van dit actiepunt het Contactpunt Lokale Partijen opgericht bij ProDemos. Ook wordt onderzoek verricht naar waar behoefte tot ondersteuning ligt.

Tevens wordt medegedeeld dat het kabinet gaat werken aan een Wet op de politieke partijen. Bij de voorbereiding van deze wet gaat het kabinet onder meer nadenken over transparantie over (digitale) politieke campagnes en politieke advertenties.

Waardevolle tips

In een interactieve ronde van een half uur wisselden de actiehouders tips en ideeën voor hun uitdagingen uit. Met welke waardevolle tip ga je aan de slag? Dat was de vraag na deze ronde waarbij de actiehouders nader kennis maakten.

De actiehouders zijn blij met de tips en de uitwisseling van ideeën. Een tip die voor meerdere actiepunten terug komt is: ga gluren bij de burens! Met andere woorden, hoe doen andere landen het? Dit geldt bijvoorbeeld voor de actiehouders van Open Parlement en Open aanbestedingen. We kunnen veel leren van hoe andere landen het doen. In dat kader stelt Tom Kunzler voor om de OGP-actieplannen van alle Noord-Europese landen met elkaar te delen.

Actiehouders geven verder te kennen dat ze op zoek zijn naar aansluiting bij andere organisaties en 'partners in crime'. Men wil leren van elkaar. En elkaar inspireren. Om die aansluiting te vinden kunnen de kanalen van het Leer- en Expertisepunt Open Overheid gebruikt worden.

Daarnaast gaat het bij het behalen van de doelen om *ontzorgen* en *verleiden*: biedt lokale politieke partijen bijvoorbeeld een platform dat het makkelijker maakt inzicht te geven in financiën en verleidt organisaties om met bepaalde standaarden te werken. Daarnaast is het belangrijk om showcases te laten zien van succesverhalen: ook hiermee kun je anderen verleiden en inspireren.

[Wil jij ideeën en tips toevoegen voor de actiehouders? Laat het ons weten!](#)

Samen leren

Na een middag waarin de actiehouders elkaar beter leerden kennen, sloten de actiehouders af met een blik op de toekomst. Hoe nu verder? In juni zien alle actiehouders elkaar opnieuw. In een andere werkvorm worden dan de uitdagingen en voortgang van de actiepunten besproken.

Wat komt er de komende tijd aan? Het Actieplan Open Overheid gaat nog naar de Tweede Kamer. En later dit jaar gaat een beknopte voorgangsreportage over het Actieplan Open Overheid naar de Tweede Kamer.

Tot slot, volgende maand is het Open Gov Week, oftewel internationale Open Overheid week. Dit is een initiatief van het Open Government Partnership. Alle actiehouders worden opgeroepen om deze week aan te grijpen om extra aandacht aan Open Overheid te geven.

Verder lezen:

- [Het Actieplan Open Overheid 2018 - 2020](#)
- [De eerste 8 wekelijkse update](#)
- [Actieplannen deelnemende landen OGP](#)
- [Open Gov Week: doe mee!](#)